

Taiteen edistämiskeskuksen vastuullisuusraportti vuodesta 2022

Toimintamme perustuu avoimuuteen ja luottamukseen.
Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus ovat arvoja, jotka sisältyvät rakenteisiimme.

Sisällys

1. Vastuullisuus Taiteen edistämiskeskuksessa	1
2. Vastuullisuustavoitteet Agenda 2030 -toimintaohjelmassa	2
3. Kestävän kehityksen tiimi	9
3.1. Tiimin työ käytännössä	9
4. Kulttuurisen moninaisuuden koulutus	10
5. Eettinen ohjeisto ja yhdenvertaisuus	11
6. Viraston hiilijalanjälki	11
6.1. Toiminnan välillinen hiilijalanjälki	12
7. Kestävät virastot -hanke	12
8. Raportin laadintatapa	13

1. Vastuullisuus Taiteen edistämiskeskuksessa

Taiteen edistämiskeskuksen (Taiken) ensimmäinen vastuullisuusraportti valmistui 9.6.2022. Virasto julkaisi sen osana Valtiokonttorin käynnistämää valtionhallinnon vastuullisuusraportoinnin kokonaisuutta, jossa ministeriöt, virastot ja liikelaitokset raportoivat kestäväen kehityksen edistämistä työssään.

Ensimmäisessä vastuullisuusraportissa virasto tunnisti itselleen keskeiset Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteet (4 tavoitetta), joiden kautta ja avulla se ryhtyi määrittelemään omia kestävyystavoitteitaan. Virasto määritteli tuolloin, että kestävä ja vastuullinen toiminta sisällytetään myös viraston tulevaan strategiaan. Strategiaa laadittiin vuonna 2022 ja se julkaistiin alkuvuodesta 2023. Strategia sisältää monia kulttuurisen ja sosiaalisen kestävyuden ulottuvuuksia, kuten yhdenvertaisen ja syrjimättömän toimintakulttuurin sekä moniarvoisen, kestäväen ja demokraattisen yhteiskunnan rakentamisen taiteen ja kulttuurin avulla. Strategiassaan virasto määrittelee lisäksi, että se pyrkii vahvistamaan taidekentän kestäväen kehityksen toimintatapoja.

Tähän järjestyksessään toiseen vastuullisuusraporttiin on koottu Taiteen edistämiskeskuksessa vuoden 2022 aikana tehdyt toimet kestäväen kehityksen edistämiseksi. Raportti sivuaa osin myös kuluvaen vuoden alussa toteutuneita kehittämistoimia, sillä niiden merkittävin valmistelutyö tehtiin raportointivuoden 2022 aikana. Vastuullisuusraportti on viraston johtoryhmän käsittelemä, johtajan hyväksymä ja allekirjoittama asiakirja.

Viime vuodeen aikana merkittävin kestävyteen liittyvä tapahtuma oli viraston oman hiilijalanjäljen laskenta, jonka tulokset sisälsivät myös arvion valtioneuvustustoimintaan liittyvistä negatiivisista ja välillisistä ympäristövaikutuksista (kulttuuritapahtumat). Laskennan tuloksia esitellään tiivistetysti myös tämän raportin osana.

Vuodeen lopulla ryhdyttiin myös valmistelemaan Kestäväen kehityksen tiimin asettamista, joka aloitti toimintansa helmikuussa 2023. Tiimin työ keskittyy kehittämään mm. valtioneuvustuksiin liittyvää kestävyysohjeistusta, viraston oman hiilijalanjäljen hallintaa sekä henkilöstönsä kestävyyskysymyksiin liittyväen asiantuntijuudeen kehittämistä. Tiimi kokoaa ja koordinoi viraston vastuullisuus- ja kestävyystyötä ja raportoi siitä organisaation johdolle.

2. Vastuullisuustavoitteet Agenda 2030 -toimintaohjelmassa

Taiteen edistämiskeskus tunnisti vuonna 2021 YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman 17:sta (SDG) tavoitteesta itselleen neljä kohtaa alatavoitteineen, joihin virasto katsoi voivansa löytää luontevasti keinoja vaikuttaa oman perustehtävänsä ja viraston muun toiminnan kehittämisen avulla.

Valintojen jälkeen haasteeksi tuli, että kokonaisuuden edistymistä ei koordinoitusti seurattu ja tavoitteet edistyivät osin omalla painollaan tai muuttivat muotoaan vuoden mittaan. Tilannetta ryhdyttiin korjaamaan siten, että virasto päätti asettaa tehtävä hoitamaan Kestävän kehityksen tiimin. Seuraavassa esitellään viraston alun perin valitsemat, päivitettyt ja omaan toimintaansa sovittamat SDG tavoitteet.

SDG 1 *Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta*

Alatavoite 1.3. *Toteuttaa kansallisesti asianmukaiset sosiaaliturvajärjestelmät ja -toimenpiteet, sosiaaliturvan vähimmäistasot mukaan lukien, sekä saavuttaa merkittävä vakuutussuoja köyhille ja huono-osaisille vuoteen 2030 mennessä.*

Viraston tavoite: Taiteilijoiden työllistymisen edistäminen ja aseman parantaminen

Viraston toimenpiteet: Virasto kantaa huolta Suomessa työskentelevien ammattitaiteilijoiden asemasta, sosiaaliturvasta, työskentelyolosuhteista ja työhyvinvoinnista. Vuonna 2022 virastossa toteutettiin Työhyvinvointia taiteilijoille -projektia, jonka tavoitteena on esim. Työnohjauksen, koulutuksen ja valmennuksen keinoin vähentää taiteilijoiden työn kuormittavuutta. Suomen työnohjaajat ry:n kanssa yhteistyössä toteutetun projektin tuloksena projektiin osallistuneet taiteilijat kokivat saaneensa paitsi vertaistukea myös löytäneensä arjen hyvinvointia tukevia ratkaisuja. Loppuvuodesta 2022 projekti laajeni Työterveyslaitoksen ja taiteen ammattijärjestöjen kanssa yhteistyössä tehtäväksi hankekokonaisuudeksi.

Viraston sisällä toimii Taiteilijan sosiaaliturva -työryhmä (TST), joka seuraa käynnissä olevaa sosiaaliturvauudistusta (2020–2027) ja käy keskustelua muiden viranomaisten (Kela, Mela, Te-toimisto) kanssa taiteilijoiden sosiaaliturvaan liittyvistä asioista. Työryhmä tarjoaa tietoa myös poliittisen päätöksenteon tueksi ja jakaa henkilöstölle tietoa viraston sisällä.

Vuonna 2022 jatkettiin Reilun taiteen -kampanjaa, jossa huomio on taiteilijoiden toimeentulossa ja ajankohtaisessa lainsäädäntötyössä (mm. sosiaaliturvauudistus, tekijänoikeuslaki). Kampanjaa seurasi vuoden aikana sosiaalisessa mediassa yli 340 000 katsojaa (FB, Instagram) sekä siihen liittyviä videoita yli 100 000 katsojaa (Youtube). Vuoden aikana tehtiin lisäksi yhteistyötä muiden vastaavien eurooppalaisten kampanjoiden kanssa. Sosiaaliturvauudistusta valmistelevan parlamentaarisen komitean kanssa järjestettiin loppuvuodesta Taideparlamentti -tilaisuus. Virasto laati myös virkamiessuosituksen tulevaan hallitusohjelmaan taiteilijoiden aseman parantamisesta ja tapasi poliittisia päättäjiä asiaan liittyen.

Taikessa toimii taiteilijoiden työskentelyedellytysten kehittämisohjelma, jossa työskentelee useita eri taiteenaloihin kiinnittyneitä läänintaiteilijoita. Ohjelman tavoitteet liittyvät mm. taiteilijoiden työskentelymahdollisuuksien lisäämiseen, reilujen palkkiokäytäntöjen kehittämiseen ja työhyvinvointipalveluiden edistämiseen.

Mittari: Seuraamme tulossopimuksen mukaisesti taiteilijoille maksettujen palkkojen ja palkkioiden kehitystä sekä viraston asiantuntija- ja kehittämistyön työllistävää vaikutusta.

Alatavoite 1.4. *Taata vuoteen 2030 mennessä, että kaikilla, erityisesti köyhillä ja huono-osaisilla, on yhtäläiset oikeudet taloudellisiin resursseihin sekä mahdollisuus peruspalveluihin, maan ja muunlaisen omaisuuden omistukseen sekä hallintaan, perintöön, luonnonvaroihin, uuteen teknologiaan ja rahoituspalveluihin, esimerkiksi mikrorahoitukseen.*

Viraston tavoite: Taide- ja kulttuuripalveluilla on Suomessa peruspalvelujen asema. Taiteen edistämiskeskus edistää toiminnallaan näiden palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta koko maassa.

Viraston toimenpiteet: Vuonna 2022 virasto myönsi taiteen ja kulttuurin saatavuutta ja saavutettavuutta parantamaan tarkoitettua rahoitusta mm. harvaan asuttujen alueiden tuki, hyvinvointia kulttuurista ikäihmisille.

Mainitut erityisavustukset perustuvat poikkihallinnolliseen yhteistyöhön ja ne on rakennettu neuvotteluteitse oman vastuuministeriön ja rahoituksesta vastaavien muiden ministeriöiden (STM, MMM) kesken. Edistääkseen taiteen saatavuutta koko Suomessa virasto jakaa lisäksi avustuksia alueellisen taidetoimikuntajärjestelmänsä kautta sekä mm. festivaaliavustuksia.

Mittari: Seuraamme valtionavustusten alueellista jakautumista.

SDG 10 *Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä*

Alatavoite 10.2. *Edistää vuoteen 2030 mennessä kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista ja kannustaa siihen iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta, rodusta, etnisyydestä, alkuperästä, uskonnosta tai taloudellisesta tai muusta asemasta riippumatta.*

Viraston tavoite: Taitee tekee työtä kulttuurisen moninaisuuden parissa parantaakseen sosiaalista ja kulttuurista osallistumista eri väestöryhmien keskuudessa.

Edistämme taiteilijoiden työskentelyedellytyksiä ja pyrimme poistamaan epätasa-arvoa apurahan varassa toimivien ja työsuhteisten ammattitaiteilijoiden väliltä.

Viraston toimenpiteet:

Taitee on tietoinen ja sitoutunut muun muassa seuraavien yhteiskunta- ja kulttuuripoliittisiin tavoitteisiin ja niiden osatoteuttamiseen:

Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelman rasismien torjumiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi (2021), Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030, Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi: Kulttuuripoliittikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, Suomen romanipoliittinen ohjelma 2023–2030, EU:n rasismien vastainen ohjelma.

Taiteen edistämiskeskus edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta ja tukee eri väestöryhmien vuoropuhelua. Huomioon

otetaan kaikki taiteen kentässä aliedustetut ryhmät alkuperästä, ihonväristä, kielestä, uskonnosta, terveydentilasta, vammaisuudesta ja seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Taiteen edistämiskeskus edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä.

Vuonna 2022 Taike käynnisti arviointityön kulttuurisen moninaisuuden ja rasminvastaisen toiminnan valtionavustusten vaikuttavuudesta. Virasto huomioi muiden kuin suomen ja ruotsin kielen taitoisten tarpeet taiteen ja kulttuurin rahoitusjärjestelmien ja -hakujen kehittämistyössä ja neuvontapalveluissa, jakaen tietoa ja järjestäen koulutus- ja infotilaisuuksia maahan muuttaneille ja vähemmistöryhmiin kuuluville henkilöille. Virasto huomioi järjestämässään tilaisuuksissa monikielisyiden tarpeen. Uusituilla verkkosivuilla (2022) oli aiempaa kattavammin englanninkielistä sisältöä.

Taike jatkokehitti kulttuurista moninaisuutta ja kestäväää kehitystä edistäväää dialogikortti-työkalua, ja hyödyntää jatkossa sen tarjoamat mahdollisuudet uudistaa viraston käytäntöjä ja edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta koulutustilaisuuksissa ja käytännön työelämän kehittämisessä. Vuoden 2022 aikana käynnistimme myös moninaisuuden taideasiantuntijan rekrytoinnin, joka aloitti tehtävässään 1.1.2023.

Taike käynnisti moninaisuusagenttien ja -kouluttajien ohjeistamisen dialogikortti-työkalun käyttöön ja ryhtyy jalkauttamaan työkalun käyttöä osaksi taiteen ja kulttuurin toimialan organisaatioiden käytänteiden ja henkilöstön kehittämistyötä. Jatkuvana työnä virasto tarjoaa moninaisuusasiantuntijapalveluja kunnille, taideyhteisöille ja -organisaatioille sekä taiteilijoille.

Vuonna 2022 Taike otti käyttöön anonyymin rekrytoinnin yhtenä rekrytoinnin muotona.

Virasto myös käynnisti BIPOC (Black, Indigenous, People of Color) -ohjausryhmän toiminnan ja kartoitti siihen liittyvää toimintaa organisaatioissaan ja viraston luottamuselimissä. Raportointivuoden aikana virasto oli mukana järjestämässä #StopHatredNow -tapahtumaa.

Mittari: Kehitämme toimintamallia, jolla voimme puuttua rahoittamiemme yhteisöjen toimintaan liittyviin epäkohtiin. Kehitämme avustusten arviointiperusteita (moninaisuuden, yhdenvertaisuuden ja

kestävyyden toteutuminen) ja mittaamme niitä läpinäkyvästi. Toteutamme onnistuneesti kulttuuripoliittisiin ohjelmiin meille kirjattuja toimenpiteitä sekä oman kehittämisohjelmamme vuosisuunnitelmaa.

Muuta: Taikessa on tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma (TKT/3/124/2021), jonka toteutumista seurataan vuosittain yhteistoiminnassa ja työtyytyväisyyskyselyssä. Suunnitelma päivitetään vuosittain.

Taike on tuonut esille mm. myöntämiensä työskentelyapurahojen varjopuolia ja vaikutuksia niiden saajille. Apurahoista ei kerry yhdenvertaista oikeutta sosiaaliturvaan eikä myöskään palkansaajan etuja, vaikka kyseessä on tapa maksaa työstä korvausta. Taike on pyrkinyt vuodesta 2019 saamaan Taiken toimielinten jäsenille asianmukaisen ja yhdenvertaisesti jäseniä kohtelevan tavan saada korvausta apurahahakemusten arvioinnista.

SDG 12 *Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys*

Alatavoite 12.3. *Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa sadonkorjuun jälkeinen hävikki mukaan lukien.*

Viraston tavoite: Laaditaan valtionavustuksen saamisen ehtoihin liittyvä kestävyys ohjeistus. Viestitään tapahtumien hyvistä käytännöistä.

Viraston toimenpiteet: Kestävän kehityksen periaatteita arvioidaan osana Taiken valtionavustusten arviointiperusteita ja niitä edellytetään hakuilmoituksissa esim. yhteisöjen toiminta-avustusten osalta. Virastolla ei ole kuitenkaan resursseja seurata tai arvioida kriittisesti toteutuneita kestävyystoimia saatujen selvitysten perusteella. Asian kehittäminen on kuitenkin käynnissä (2023).

Alatavoite 12.5. *Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyyn, kierrätyksen ja uudelleenikäytön keinoin.*

Viraston tavoite: Taitee kehittää ja tukee taideteosten ja -tuotantojen pidempää elinkaarta ja kannustaa toimijoita tuotantomateriaalien kierrätykseen.

Viraston toimenpiteet: Asiaa on pidetty aktiivisesti esillä erityisesti esittävien taiteiden arviointityössä.

Alatavoite 12.7. *Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.*

Viraston tavoite: Varmistetaan kaikkiin viraston hankintoihin liittyvien ohjeistusten ajantasaisuus ekologisen kestävyden näkökulmasta. Lisätään hankintapäätöksiä tekevien henkilöiden osaamista.

Viraston toimenpiteet: Tavoitetta ei ole saavutettu, koska sitä ei ole koordinoitu tai edistetty systemaattisesti. Hankinnat toteutetaan pääosin Hanselin kautta, jossa yhteishankintoja ohjaa kansallinen hankintastrategia (sisältäen kriteeristöä mm. ekologisille hankinnoille). Vuoden 2022 lopulla koordinoituvastuu siirretty Kestävän kehityksen tiimille. Ohjeistukseen vaikuttaa viraston oman hiilijalanjäljen laskennan loppuraportin ehdotukset v.2022.

Mittari: Viraston tavoitteisiin on päästy, kun ohjeistukset ja seuranta on saatu ajantasalle.

SDG 16 *Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla*

Alatavoite 16.5. *Vähentää merkittävästi korruptiota ja lahjontaa kaikissa muodoissaan.*

Viraston tavoite: Varmistetaan, että kaikki päätöksentekoon kytkeytyvät tahot (esittelijät, luottamuselimet, tarkastustoimi) ovat tutustuneet päivitettyyn puolueettomuusohjeeseen.

Viraston toimenpiteet: Laaditaan puolueettomuusohje päätöksen tekoa valmistelevalle henkilöstölle ja vertaisarvioitsijoille. Jatketaan päätösprosessien avoimuuden ja läpinäkyvyyden kehittämistä erityisesti hakuilmoitusten, arviointiperusteiden ja päätöskirjeiden osalta.

Mittari: Puolueettomuusohje on olemassa, käytössä ja päivitetty.

Alatavoite 16.6. *Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.*

Viraston tavoite: Turvataan asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu varmistamalla vertaisarviointityön laaja-alainen asiantuntemus ja kulttuurinen moninaisuus. Kehitetään ja uudistetaan tietojärjestelmiä ja henkilöstön osaamista (avoimuus ja vuorovaikutus asiakkaiden kanssa)

Viraston toimenpiteet: Viraston osallistuu valtionavustusten kehittäminen ja digitalisointi (va-digi) -hankkeeseen, jossa työ kytkeytyy laajempaan tavoitteeseen parantaa valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta ja lisätä sen läpinäkyvyyttä ja avoimuutta. Vertaisarviointityön laaja-alaista asiantuntemusta ylläpidetään etsimällä toimikuntalaitoksen luottamushenkilöt mahdollisimman laajasta ehdokasjoukosta taiteen alan kannalta merkittäviä tahoja kuulemalla sekä hyödyntämällä asiantuntijoita myös toimikuntien välillä. Uusien toimikuntien nimeämisessä kiinnitetään erityistä huomiota esteellisyysasioihin.

Mittari: Va-digi -hankkeen valmistuminen.

Alatavoite 16.7. *Varmistaa joustava, kaikkia koskeva, osallistava ja edustava päätöksenteko kaikilla tasoilla.*

Viraston tavoite: Uuden valtionavustusjärjestelmän yhteydessä lisätään asiakkaiden osallisuutta osana avustusprosessia. Myös avustusinfoja ja asiakastilaisuuksia kehitetään yhä vuorovaikutteisemmaksi.

Viraston toimenpiteet: Virasto on kokeillut neuvottelumenettelyä kahden avustusinstrumentin kohdalla. Virasto jatkaa asiakkaiden osallisuuden lisäämistä osana valtionavustusprosessia valtionavustushankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Mittari: Va-digi -hankkeen valmistuminen.

3. Kestävän kehityksen tiimi

Taiteen edistämiskeskus valmisteli vuoden 2022 aikana ja asetti 17.2.2023 virastoon Kestävän kehityksen tiimin, jonka tehtäväksi annettiin kehittää kestävyyttä mm. valtionavustustoimintaan liittyvän ohjeistuksen sekä viraston oman hiilijalanjäljen ja hiilikädenjäljen osalta. Lisäksi tiimin vastuulle kuuluvat vastuullisuusraporttiin ja viraston siinä tekemiin valintoihin liittyvät kehittämistehtävät.

Pitkällä aikavälillä tiimin työ tulee keskittymään siihen, että henkilöstö sekä kaikki valtionavustusten arviointityötä tekevät saadaan systemaattisesti ja kattavasti huomioimaan ja ymmärtämään kestävyiden eri näkökulmat. Toisen pitkäkestoisen päälinjan muodostaa valtionavustustoimintaan liittyvä ohjeistaminen ja tarkastustoiminta, jossa yhtäältä seurataan ja noudatetaan yleistä valtionavustustoiminnan kehittymistä (OKM, VM) ja toisaalta pyritään toimimaan itse aktiivisesti niissä kestävyysteemoissa (esim. moninaisuuden edistäminen, taiteilijoiden aseman parantaminen), joissa virastolla on mahdollisuus toimia edelläkävijänä.

Ensimmäisenä toimintavuotenaan tiimi keskittyy taidekentän ja valtionhallinnon kestävä kehityksen parhaiden käytäntöjen tutkimiseen. Tietoa on tarkoitus hankkia erityisesti Valtiokonttorin työtä seuraamalla ja siihen osallistumalla sekä taidekentän erilaisten kehittämishankkeiden kautta (esim. LuoTo -hanke, Elma live -hanke, Kestävän kuvataiteen tulevaisuus, Floor is Ours jne.), joissa virastolla on rooleja tai joiden toiminta liittyy olennaisesti valtionavustustoimintaan.

Vastuullisuusraportin toimenpiteet synkronoidaan tiimin oman toiminnan kanssa siten, että tiimi joko 1) ottaa vastuun niiden eteenpäin viemisestä tai 2) seuraa ja kirjaa ylös niiden eteen tehtävää työtä, jota virastossa tekee jokin toinen taho.

3.1. Tiimin työ käytännössä

Tiimin työn kautta pyritään lisäämään koko henkilöstön ymmärrystä Agenda 2030 -toimintaohjelman kokonaisuudesta sekä oman työn linkittymisestä siihen. Erityisen tarkasti seurataan Unescon antaman loppujulistuksen (Mondiacult 2022) muuttumista kansalliseksi kulttuuripolitiikaksi.

Tiimissä tunnistetaan olennaisia ja tarkoituksenmukaisia (työnkuvan kannalta relevantteja) koulutussisältöjä ja viestitään niistä intrassa. Lisäksi

tiimissä kehitetään ja koordinoidaan viraston omaa kestävyysosaamista kaikilla kestävyiden osa-alueilla (sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen).

Ekologinen

Tiimi tekee tunnetuksi viraston hiilijalanjäljen tunnuslukuja ja kannustaa työntekijöitä pienentämään omaa sekä toimistokohtaista hiilijalanjälkeään. Positiivisten esimerkkien kautta viestitään ekologisista työ- ja matkustustavoista sekä kiinnitetään huomio mm. pienhankintoihin, ilmastoystävällisiin tarjoiluihin sekä tapahtumissa syntyvän jätteen määrään.

Kulttuurinen

Tiimin toimesta kirkastetaan kulttuurisen kestävyiden käsitettä talon sisällä. Mitä kaikkea se sisältää ja mitä Taiken asiantuntijuus tällä alueella tulisi olla. Tehdään yhteistyötä moninaisuusasiantuntijoiden kanssa ja viestitään teemasta talon sisäisesti sekä ulkoisten verkkosivujen kautta.

Sosiaalinen ja taloudellinen

Tiimissä tunnistetaan ja sanoitetaan viraston sosiaaliseen kestävyteen ja taloudelliseen kestävyteen liittyvää työtä esim. eriarvoisuutta torjuva ja viraston tukema taiteellinen toiminta, taiteen saavutettavuutta lisäävä työ sekä esim. taiteilijoiden hyvinvointia edistävä asiantuntijatyö.

Viestimme tiimin työstä sekä sisäisesti (intra) että ulkoisten verkkosivujen (taike.fi) kautta.

4. Kulttuurisen moninaisuuden koulutus

Taiken henkilöstölle suunniteltiin vuoden 2022 aikana KUMO-dialogit, eli viisiosainen koko Taiken henkilöstölle räätälöity kulttuurisen moninaisuuden, antirasismien ja yhdenvertaisuuden Teams-koulutus, jonka ensimmäinen tilaisuus järjestettiin alkuvuodesta 2023. Taiken tavoitteena on, että kulttuurisen moninaisuuden, yhdenvertaisuuden ja antirasismien osaamisesta tulee koko organisaatiota läpileikkaava ja arkityötä luontevasti tukeva vahvuus. Nämä kysymykset koskevat koko organisaatiota ja tukevat yhdenvertaisuutta organisaation arvona. Vuosina 2022–2027 tämän tavoitteen toteutumiseen keskittyvät Taikessa erityisesti kulttuurisen moninaisuuden ja liikkuvuuden

kehittämishjelman asiantuntijat sekä poikkiorganisatorinen moninaisuustiimi.

5. Eettinen ohjeisto ja yhdenvertaisuus

Taike on seurannut OKM:n toimeksiantoa, joka liittyy kulttuurialan eettisten ohjeiden laadintaan. Vuonna 2022 ohjeiston käyttöönotto oli vielä kesken eikä sellaisenaan viraston toimintaan liittyen sovellettavissa. Taikessa on tunnistettu tarve sanoittaa ja jäsentää eettiseen ohjeistoon liittyviä seikkoja muun muassa valtionavustustoiminnassa. Kehittämistyö tämän osalta jatkuu.

6. Viraston hiilijalanjälki

Valtiokonttorin rahoittamaan Kestävät virastot -hankkeeseen liittyen Taike tilasi vuonna 2022 Nordic Offset -yritykseltä hiilijalanjäljen laskennan. Organisaation hiilijalanjäljen laskennan lisäksi raportissa tarkasteltiin Taiken apurahojen ja avustusten välillistä hiilijalanjälkeä. Hiilijalanjäljen hallinta katsotaan oleelliseksi osaksi vastuullista toimintaa. Hiilijalanjäljen laskennalla saadaan selville organisaation merkittävimpien toimintojen ilmastovaikutus standardin mukaisella tavalla.

Laskennassa eri kasvihuonekaasupäästöt yhteismitallistetaan hiilidioksidiekvivalenteiksi (CO₂e). Yleisin ja tunnetuin laskentaohje organisaation hiilijalanjäljen määrittämiseen on kansainvälinen kasvihuonekaasupäästöjen protokolla Greenhouse Gas Protocol. Tässä laskennassa käytettiin GHG protokollan yrityskohtaista Corporate Accounting and Reporting Standardia, joka määrittää laskentaan pakollisina sisältyvät oman toiminnan päästöt sekä vapaaehtoiset epäsuorat päästöt.

Taiken kokonaishiilijalanjälki vuonna 2021 oli yhteensä 152,1 tonnia hiilidioksidiekvivalenttia (t CO₂e). Suurin osuus päästöistä syntyi toimitiloissa kulutetusta sähköstä ja lämmöstä. Nämä päästöt olivat yhteensä 81,4 t CO₂e (54 %). Toiseksi suurimmat päästöt aiheutuivat Toiminnan muut epäsuorat kasvihuonekaasupäästöt -kategoriasta. Päästöt olivat yhteensä 70,7 t CO₂e (46 %). Tässä kategoriassa merkittävimmät päästöt syntyivät hankinnoista (28 %), mutta myös tilaisuuksien ja tapahtumien järjestäminen sekä matkustustyöpaikalle aiheuttivat jonkin verran päästöjä. Jätteiden, työajalla matkustamisen ja etätöön osuus kokonaispäästöistä oli vähäinen.

Taiken kokonaispäästöt 152,1 t CO₂e/v kuvaavat hyvin tyypillisen keskikokoisen, pääosin toimistotyötä tekevän organisaation vuosipäästöjä. Vastaavan organisaation päästöt ovat useimmiten noin 100-500 t CO₂e vuodessa, riippuen toimipisteiden ja työntekijöiden lukumäärästä. Taiken kokonaispäästö määrä vastaa suuntaa antavasti arvioituna noin 32 hehtaarin kokoisen suomalaisen metsän sitomaa hiiltä vuodessa.

Taiken hiilijalanjälki laskettiin nyt ensimmäistä kertaa. Tarkasteluvuotena oli vuosi 2021. Laskenta voidaan toistaa vastaavasti tulevana vuosina ja siten seurata päästöjen kehitystä. Laskennan syklistä päätetään myöhemmin.

6.1. Toiminnan välillinen hiilijalanjälki

Taiken apurahojen ja avustusten välillistä hiilijalanjälkeä pyrittiin arvioimaan mahdollisimman kattavasti. Tämä oli haastavaa, sillä arviot perustuvat pelkästään myönnettyihin rahamääriin.

Taiken avustusten hiilijalanjälki oli yhteensä noin 13 669 t CO₂e. Tähän sisältyivät Taiken apurahat, avustukset ja palkinnot taiteenaloittain (€) pois lukien korona-apurahat.

Tulosten tarkastelussa on syytä huomioida, että euromääriin perustuvat päästökertoimet voivat merkittävästikin nostaa todellisia päästöjä, joten tulokset kuvaavat ainoastaan suuntaa antavasti avustusten päästöjä. Avustusten hiilijalanjälki on laskettu perustuen Taiken ilmoittamiin euromääriin ja niitä vastaaviin euromääräisiin päästökertoimiin.

Päästökertoimien määrittämisen taustalla on käytetty panos-tuotos-mallia, jolla kansantalouden rahavirrat ja kasvihuonekaasupäästöt sektoreittain on mallinnettu. Tarkemman laskentatuloksen saamiseksi tulisi tarkastella ko. avustuskategoriaa ja niitä keskeisiä toimintoja, joihin avustuseurot on todellisuudessa käytetty.

7. Kestävät virastot -hanke

Museoviraston, Kansallisarkiston, Suomenlinnan hoitokunnan ja Taiteen edistämiskeskuksen yhteishanke "Kestävät virastot" voitti Uuden työn Kaiku-palkinnon vuonna 2022. Kestävät virastot -hankkeessa neljä virastoa miettivät omaa rooliaan kestävä kehityksen edistämiseksi, kulttuurin ja kulttuuriperinnön merkitystä, osaamista ja osaamisvajeita sekä vastuullisuusraportointia.

Virastot halusivat yhdessä nostaa esiin kulttuurikentän merkitystä osana kestävyysajattelua. Hanke jäseni ja vauhditti jo tehtyä työtä sekä tarvittavia muutoksia. Yhteinen työ kasvatti ymmärrystä siitä, että kestävä kehitys merkitsee muutoksia lähes kaikessa tekemisessä.

Vuoden 2022 aikana suunniteltiin virastojen henkilöstön yhteistilaisuutta, joka kuitenkin jouduttiin siirtämään vuodelle 2023.

8. Raportin laadintatapa

Tämä raportti on laadittu Kestävän kehityksen tiimin toimesta ja tarkastettu viraston johtoryhmässä. Valmis raportti toimitetaan Valtionkonttorille ja julkaistaan sekä viraston sisäisillä että ulkoisilla verkkosivuilla.

Helsingissä 30.4.2023

Paula Tuovinen

Johtaja